

Сейсмічна безпека і захист від землетрусів

Рекомендації

1. Розв'язання проблеми захисту від небезпечних природних та природно-техногенних процесів вимагає поступового переходу від традиційної практики ліквідації наслідків розвитку небезпечних процесів до реалізації стратегії їх попередження шляхом удосконалення моніторингу геологічного середовища та випереджальної нейтралізації загроз. Міжнародний досвід свідчить про те, що витрати, пов'язані зі стратегією упередження, є до 15 разів меншими, ніж збитки від наслідків небезпечних процесів і витрати на їх ліквідацію. Для реалізації стратегії упередження необхідно забезпечити фінансування розвитку та інструментального переоснащення системи моніторингу геофізичних полів, які відображують стан і динаміку геологічного середовища.

2. Реалізація Енергетичної стратегії України до 2030 р. передбачає, як одне з важливих завдань, захист енергетичних об'єктів від землетрусів, згідно з нормативними документами та рекомендаціями МАГАТЕ. Для проведення оцінки сейсмічної безпеки таких об'єктів на основі достовірних, одержаних з інструментальних спостережень сейсмологічних даних необхідно завершити створення локальних мереж сейсмологічних спостережень у районах розташування АЕС, ГЕС і ГАЕС, відповідно до Плану заходів з оцінки сейсмічної безпеки і перевірки сейсмостійкості діючих АЕС, затвердженого Міненерговугілля України, НАЕК «Енерго атом» та Державною інспекцією ядерного регулювання України.

3. Нині в південно-східних областях України діє лише одна сейсмологічна станція – «Дніпропетровськ». Потрібно створити мережу сейсмологічних станцій і Східний регіональний центр сейсмологічних даних, які органічно увійдуть до загальнонаціональної сейсмологічної мережі і дозволять ефективно долучитися до виконання затвердженої Кабінетом Міністрів України наприкінці 2012 р. Концепції Державної програми «Дослідження стану техногенної частини земної кори Криворізького залізорудного басейну для запобігання виникнення на його території катастроф техногенного та природного характеру на 2013–2016 роки».

Програма передбачає проведення комплексу науково-дослідних та інженерних робіт для виявлення, картування і районування території басейну з метою оцінки рівня безпеки його експлуатації та вироблення заходів з попередження надзвичайних ситуацій. Створення субрегіональної сейсмологічної та геофізичної мережі системного моніторингу для контролю активізації неотектонічних процесів (у тому числі природної і техногенної сейсмічності) на території Криворізької агломерації дасть змогу вивчити і в майбутньому прогнозувати сучасну активізацію тектонічних розломів, генетично пов'язану як з природними геодинамічними напруженнями, так і з

впливом потужних вибухів під час видобутку руди наземними й підземними способами.

4. ІГФ НАН України пропонує поновити розроблення комплексної програми «Розробка оптимальної системи геофізичного моніторингу геологічного середовища з метою зменшення негативних наслідків небезпечних природно-техногенних процесів у нафто- і гірничодобувних регіонах», спрямованої на розв'язання проблеми захисту від небезпечних природних та природно-техногенних процесів шляхом поступового переходу від традиційної практики ліквідації наслідків розвитку небезпечних процесів до реалізації стратегії їх упередження на основі удосконалення моніторингу стану і динаміки геологічного середовища.

5. На сьогодні фінансування мережі сейсмічних станцій НАН України здійснюється за КПКВ 6541030 (фундаментальні дослідження), що стримує її розширення і технічне оснащення. Доцільно повернутися до фінансування її діяльності окремим рядком у Державному бюджеті України за КПКВ 6541160, передбачивши не лише асигнування на зарплати, а й витрати на вкрай необхідний розвиток мережі (передусім на придбання стандартної сейсмологічної апаратури, відповідного програмного забезпечення, на оренду приміщень під пункти спостережень, транспортні послуги, енергозабезпечення та послуги інтернет-зв'язку) *(Кендзера О. Сейсмічна небезпека і захист від землетрусів. Практичне впровадження розробок Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України // Вісник НАН України. – 2015. – № 2. – С. 55–56).*